

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

KOPT

Adressater i samsvar med liste

Deres ref

Vår ref

200706434-/BMO

Dato

24.01.2008

**Høring – Endring i forskrifter om opptak til universiteter og høyskoler –
behandling av klager om avslag på søknad om dispensasjon fra kravet om
generell studiekompetanse – Nasjonal klagenemnd for opptak gjennom
Samordna opptak**

Med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler er det fastsatt
forskrift om opptak til universiteter og høyskoler (opptaksforskriften).

For opptak til og med studieåret 2008-2009 gjelder Forskrift 10. oktober 2005 nr. 1191
om opptak til universiteter og høyskoler. Denne forskriften blir fra og med opptak til
studieåret 2009-2010 avløst av Forskrift 31. januar 2007 nr. 173 om opptak til høyere
utdanning. Forskriftene er i hovedsak bygd opp likt, slik at de samme temaene blir
behandlet i de samme kapitlene.

Hovedregelen for opptak til høyere utdanning er at søkerne skal ha generell
studiekompetanse. Det vises til begge forskriftenes § 2-1.

Etter opptaksforskriftene kan det imidlertid gjøres unntak for søkere over 25 år fra
kravet om generell studiekompetanse på bakgrunn av realkompetanse, jf. forskriftene
§ 3-1 *Realkompetanse*.

Det kan i helt spesielle tilfeller innvilges dispensasjon fra kravet om generell
studiekompetanse for søkere under 25 år, hvis det kan dokumenteres at det ikke har
vært mulig, på grunn av varig sykdom, funksjonshemming eller lignende, å tilfredsstille
enkelte av de kravene som normalt blir stilt for å bli tilkjent generell studiekompetanse.
Det vises til forskriftene § 3-2 *Dispensasjon*.

Formålet med bestemmelsen om dispensasjon er å forhindre åpenbar urimelig behandling av enkeltsøkere. Bestemmelsen kommer kun til anvendelse i noen svært få tilfeller hvor helt spesielle hensyn gjør seg gjeldende. På samme måte som ved opptak på grunnlag av realkompetanse, må det foretas en konkret vurdering av studentens kvalifikasjoner i forhold til det bestemte studium det søkes om opptak til. Det må godtgjøres at søkeren har nødvendige faglige forutsetninger for å gjennomføre det aktuelle studiet.

Ved behandling av søknader om dispensasjon fra krav om generell studiekompetanse fra søkere under 25 år må det først tas stilling til om det skal gis dispensasjon fordi det ikke har vært mulig for søkeren, på grunn av varig sykdom, funksjonshemming eller lignende, å tilfredsstille enkelte av de kravene som blir stilt for å bli tilkjent generell studiekompetanse. Deretter må det tas stilling til om vedkommende er kvalifisert i forhold til det aktuelle faget, og vedkommende søker må så rangeres i forhold til andre søkere.

Ved søknader om opptak på alternativt grunnlag skal institusjonene foreta individuelle vurderinger av søkerens kvalifikasjoner opp mot aktuelle studier. Dette gjelder både for søkere som vurderes med grunnlag i dispensasjonsbestemmelsen, og for realkompetansesøkere.

Klagebehandling

Det har vært en noe usikker praksis vedrørende behandlingen av klager på avslag om å gi dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse fra søkere under 25 år.

I opptaksforskriften står det følgende om hvilke saker som skal behandles av Nasjonal klagenemnd for opptak:

§ 8-1. Nasjonal klagenemnd for opptak gjennom Samordna opptak

(1) Reglene for nasjonal klagenemnd gjelder klager over enkeltvedtak i den nasjonale opptaksmodellen (NOM) for grunnutdanninger ved universiteter og høyskoler som organiseres av Samordna opptak (SO).

(2) Reglene for nasjonal klagenemnd gjelder ikke vedtak om opptak på grunnlag av realkompetanse og vedtak om unntak fra krav om generell studiekompetanse, jf. § 3-6 i lov om universiteter og høyskoler. Forskriften gjelder heller ikke for klager på vurdering av spesielle opptakskrav som omfatter ferdigheter eller opptaksprøver etter nærmere regler fastsatt av institusjonen. Klager på slike vedtak behandles i samsvar med den klageordning som er etablert ved det enkelte lærested.

Den nasjonale klagenemnda skal behandle klager på opptak til de studier som inngår i den nasjonale opptaksmodellen. Behandling av klager på søknad om opptak på grunnlag av realkompetanse og klager som går på bestemmelsene om dispensasjon fra kravene om generell studiekompetanse, behandles ved de aktuelle institusjonene.

Avgjørelser om en søker som har fått innvilget dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse eller som har fått en realkompetansevurdering, skal tas opp ved et

bestemt studium, må være basert på en individuell vurdering i forhold til det bestemte studiet ved det enkelte lærested, både når det gjelder avgjørelsen om søkeren er kvalifisert, og spørsmålet om hvordan søkeren blir rangert i forhold til andre søkere. Klager på denne type lokalt forankrede avgjørelser skal etter departementets mening fortsatt behandles i institusjonenes egne klageorgan.

Når det derimot gjelder spørsmålet om det skal innvilges dispensasjon fordi det har vært umulig for søkeren å tilfredsstille alle kravene til generell studiekompetanse, er det en vurdering som skal foretas uavhengig av hvilket studium det er søkt på. Departementet legger til grunn at kriteriene for å innvilge dispensasjon bør være mest mulig like. Det foreslås derfor å presisere at klager på avgjørelsen om ikke å gi dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse skal behandles av Nasjonal klagenemnd for opptak gjennom Samordna opptak.

Det foreslås at Forskrift 10. oktober 2005 nr. 1191 om opptak til universiteter og høyskoler § 8-1 (2) får følgende ordlyd:

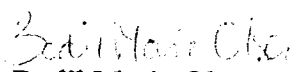
"(2) Reglene for nasjonal klagenemnd gjelder ikke vedtak om opptak på grunnlag av realkompetanse og vedtak om opptak etter at det er innvilget dispensasjon fra krav om generell studiekompetanse, jf. § 3-6 i lov om universiteter og høyskoler. Forskriften gjelder heller ikke for klager på vurdering av spesielle opptakskrav som omfatter ferdigheter eller opptaksprøver etter nærmere regler fastsatt av institusjonen. Klager på slike vedtak behandles i samsvar med den klageordning som er etablert ved det enkelte lærested."

Det foreslås tilsvarende endring i Forskrift 31. januar 2007 nr.173 om opptak til høyere utdanning.

Vi ber om eventuelle merknader fra høringsinstansene innen 15. april 2008.

Med hilsen

Lars Vasbotten (e.f.)
avdelingsdirektør

Bodil Marie Olsen
seniorrådgiver

Høringsinstanser:

Statlige og private universiteter og høyskoler

Samordna opptak

Forsvarets høyskoler

Politihøgskolen

Riksrevisjonen

Utdanningsdirektoratet

Sametinget

Elevorganisasjonene

Studentorganisasjonene

Dysleksiforbundet i Norge

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon

Norges Blindeforbund

Norges Døveforbund

Norges Handikapforbund

Samarbeidsorganet for funksjonshemmedes organisasjon (SAFO)

Statens råd for funksjonshemmede

Synshemmede Akademikeres Forening

Vestlandske Blindeforbund

Norsk senter for Menneskerettigheter

Norsk Presseforbund

Steinerskolen i Norge

Kopi:

Utdanning.no

Universitets- og høyskolerådet

Nettverk for private høyskoler

NOKUT

Justisdepartementet

Forsvarsdepartementet